DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

De OOSTPOST verschijnt alle weken des Woensdags. De prijs per jaargang is *f* **10.**— rec. voor *Soerabaya*, en *f* **12.**— rec. franco per post.

WOENSDAG 16 Februarij.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is *f* **1.**— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.

No. 8. **VERANTWOORDELIJKE UITGEVER E. FUHRI TE SOERABAYA.** 1853.

(*Ingezonden.*)

Edel is het denkbeeld om de keten der slavernij die een gedeelte onzer natuurgenooten in deze gewesten knelt, te helpen slaken. Dat denkbeeld verdient de grootste aanmoediging om hetzelve tot wezentlijkheid te brengen.

Wij zijn bereid om indien men een fonds wil daarstellen tot den aankoop van eventueel ter veiling te brengen slaven het onze, immer zoo veel in ons vermogen is, bij te dragen.

Hetzelfde gevoelen dat de schrijver van dit belangrijk onderwerp bezielt, noopt ons ook u, Europeanen toe te roepen, het uwe bij te dragen om het juk waaronder de ongelukkige slaven gebukt gaan, te helpen afschudden. Vermaakt hen bij uw afsterven niet als roerend goed aan uwe bloedverwanten. Uwe voorvaderen hebben toch de slavernij ingevoerd en gij zijt dus verpligt datgene weder goed te maken wat zij, aan wien gij uw bestaan te danken hebt, bedorven hebben. En indien gij, na in deze gewesten het beste van uw leven te hebben doorgebragt, hetzij uit noodzaak, hetzij vrijwillig, naar het land uwer vaderen trekt, laat dan toch uwe kinderen niet aan hun noodlot en, om de wille des christendoms, tot welks uitbreiding velen goed en bloed hebben opgeofferd, niet aan hunne Javaansche moeders over; maar wendt u in zulk een geval tot de Bestuurderen van liefdadigheids gestichten, welker aantal in deze gewesten groot mag genoemd worden, en wij twijfelen geenzins of zoo'n verlaten kind zal met menschlievendheid opgenomen en verpleegd worden.

Door het plaatsen dezer regelen in uw geacht blad, mijn heer de redacteur, zult gij hebben bijgedragen om een edel doel te bereiken en zult gij hebben aangetoond dat uw streven het geluk der Inlandsche kinderen beoogt.

Wij hebben met genoegen dit stuk ontvangen en hetzelve voor dit nommer de eerste plaats toegekend. Wij zijn den inzender dankbaar voor zijne belangstelling in de goede zaak, doch kunnen den wensch niet onderdrukken dat hij de anonymiteit afleggе en zich aan ons bekend make. Wij zouden hem gaarne onder onze medewerkers tellen. *De Redactie.*

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANTEN,

van 5 Febr. tot den 9den Febr. 1853, Nos. 11 en 12.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Wegens vertrek, eervol, de kapitein der infanterie *J. F. Sorg*, uit de betrekking van lid in den raad van justitie te *Ternate*.

Eervol, wegens ziekte, onder toekenning van wachtgeld, de administrateur der tinmijnen te *Koba* (*Banka*) *A. J. Wattiau*.

INGETROKKEN:

Het besluit van 15 December 1852 no. 3, bij hetwelk de secretaris der wees- en boedelkamer te *Samarang*, *J. C. Weeraat*, is benoemd tot assistent-resident voor de comptabiliteit te *Samarang*, tevens superintendent van het vendudepartement aldaar.

BENOEMD:

Tot lid in den raad van justitie te *Ternate*, de kapitein militaire kommandant aldaar *J. C. van den Ham*.

Tot assistent-resident voor de comptabiliteit, tevens superintendent van het vendudepartement te *Samarang*, *C. de Chauvigny de Blot*, ambtenaar op wachtgeld.

Tot assistent-resident van *Madura*, *F. N. Nieuwenhuijzen*, thans assistent-resident voor de policie te *Soerabaya*.

OP HET BUREAU VAN DEN RESIDENT VAN BATAVIA.

Tot eersten kommies, *J. E. Munnik*, thans tweede kommies.

Tot tweeden kommies, *C. Th. Simonet*, thans derde kommies.

Tot derden kommies, *J. B. M. Boschouwer*, thans eerste klerk op dat bureau.

Tot administrateurs der tinmijnen op het eiland *Banka*:

te *Pankal Pinang*, *H. G. Dielwart*, thans administrateur der tinmijnen te *Soengi-Slan*.

te *Tobo-Ali*, *V. Opperman*, thans eerste kommies op het kantoor van den assistent-resident der ommelanden van *Batavia*.

te *Soengi-Slan*, *S. B. Dumans*, thans eerste kommies ter algemeene secretarie.

te *Jeboes*, *L. A. Hoogenstraaten*, thans eerste kommies bij den hoofd-administrateur der marine.

te *Koba*, *J. H. van Slingerlandt*, thans élève bij het mijnwezen op *Banka*.

GEWIJZIGD:

Het besluit van den 25sten April 1852 no. 4. waarbij de secretaris der residentie *Borneo's Zuid- en Ooster-afdeeling L. M. H. Kulenkamp Lemmers*, eervol *uit 's lands dienst* is ontslagen;

Zullende hij geacht worden eervol uit *die betrekking* te zijn ontslagen.

GESTELD:

Ter beschikking van den Directeur der Kultures:

De klerk bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten te *Batavia*, *W. C. D. A. Th. Musquetier*.

Als ambtenaar voor de kontrole der landelijke inkomsten en kultures, *L. M. H. Kulenkamp Lemmers*.

TOEGESTAAN:

Een jaar verlof naar *Nederland*, buiten bezwaar van den lande, aan den predikant bij de protestantsche gemeente te *Pasoeroean A. van Davelaar*.

Schutterijen, enz.

BIJ DE PASOEROEANSCHE SCHUTTERIJ.

ONTHEVEN:

Eervol, van de betrekking van waarnemend kompagnies-kommandant, de kommandant van het korps *H. F. de Senerpont Domis*.

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, de tweede luitenant *J. N. Terbraak*.

BEVORDERD:

Tot kapitein, de eerste luitenant *H. Culicher*.

Tot eersten luitenant-adjudant, de tweede luitenant-adjudant *E. P. Pool*.

Tot eersten luitenant, de tweede luitenant *F. L. Esser*.

BENOEMD:

Tot tweede luitenants, de adjudant-onderofficier *J. O. P. A. W. Andela*, de schutter *G. J. Graichen* en de inlandsche sergeant *Intje Tempel*.

Militair Departement.

ONTSLAGEN:

Eervol, de eervol uit 's lands dienst ontslagen kapitein-ter-zee *J. N. Olijve*, als lid der kommissie tot verbetering der Indische zeekaarten; onder dankbetuiging voor de door hem in die betrekking bewezene diensten.

BENOEMD:

Tot lid der kommissie tot verbetering der Indische zeekaarten, de kapitein-ter-zee *A.* baron *Collot d'Escury*, kommanderende Zr. Ms. wachtschip *Boreas* ter reede van *Batavia*.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Wegens vertrek, eervol, de kapitein der infanterie *C. L. Schukking*, uit de betrekking van lid in den raad van justitie te *Padang*.

BENOEMD:

Tot lid in den raad van justitie te *Padang G. L. Brocx*, ingenieur der tweede klasse van den waterstaat en 's lands gebouwen.

Tot resident van *Banjoemaas*, jkhr. mr. *H. C. van der Wijck*, ambtenaar op non-activiteit, onlangs van verlof uit *Nederland* teruggekeerd, laatst assistent-resident van *Buitenzorg*.

Gesteld ter beschikking van den Directeur der Kultures:
De ambtenaren der tweede klasse voor de dienst in *Nederlandsch Indie B. van Baak* en *G. Birnie*.

Schutterijen enz.

BIJ DE KAVALLERIE VAN DEN BARISSAN VAN MADURA.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, de ridmeester pangeran *Prawiro Adie Negoro*.

BEVORDERD:

Tot ridmeester, de eerste luitenant *Soeto Mengolo*.
Tot eersten luitenant, de tweede luitenant adhen Ario *Soero di Loijo*.

BENOEMD:

Tot tweeden luitenant, de opperwachtmeester *Troeno Mengollo*.

Militair Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, onder toekenning van pensioen, de officier van gezondheid der eerste klasse *A. Gobee*.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar *Nederland*, buiten bezwaar van den lande, aan den kapitein der infanterie *W. F. G. L. Sickinghe*.

BIJ HET KORPS GENIE EN SAPPEURS.

BEVORDERD:

Tot kapitein, de eerste luitenant *H. Bleckman*;
Tot eersten luitenant, de tweede luitenant *J. Schafer*, beiden van de genie.

OVERGEPLAATST:

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te *Makasser*, de officier van gezondheid der eerste klasse *F. H. M. Schmitz*, thans te *Samarang*.
Bij het groot militair hospitaal te *Samarang*, de officier van gezondheid der eerste klasse *G. J. van Thienen*, thans te *Soerabaya*.
Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te *Benkoelen*, de officier van gezondheid der tweede klasse *H. C. K. F. de Ruijter*, thans te *Sanarang*.
Bij de geneeskundige dienst ter *Sumatra's Westkust*, de officier van gezondheid der derde klasse *C. J. Sneltjes*, thans te *Samarang*.

GOEDGEKEURD:

Dat door het Militair Departement zijn overgeplaatst:

BIJ DE INFANTERIE.

Bij het 1ste bataillon, de kapitein *B. de Vries*, van het 7de bataillon.
Bij het 4de bataillon, de kapitein *H. D. van Palenstein Helderman*, van het garnizoens-bataillon in de 3de afdeeling (*Banjermassing*).
Bij het 7de bataillon, de kapitein *E C. O. von Bose*, van het 1ste bataillon.
Bij het 10de bataillon, de 2de luitenant *V. G. L. de Mol*, van het 11de bataillon,
Bij het 12de bataillon, de kapitein *N. Kloesmeijer*, van het garnizoens-bataillon in de 2de afdeeling, en de 2de luitenant *L. F. Ruzette*, van het 7de bataillon.
Bij het 13de bataillon, de 1ste luitenant *P. J. E. Hartsteen*, van het 11de bataillon, en de 2de luitenant *A. C. E. G. L. Bols*, van het 1ste bataillon.
Bij het 14de bataillon, de kapitein *P. van der Hof*, van het 6de bataillon.
Bij het garnizoens-bataillon in de 1ste militaire afdeeling, de 2de luitenant *M. E. F. L. von Schauroth*, van het 11de bataillon.
Bij het garnizoens-bataillon in de 2de militaire afdeeling, de kapitein *W. Lammeree*, van het 3de bataillon.
Bij het garnizoens-bataillon in de 3de militaire afdeeling, de kapitein *F. van de Grampel*, van het 4de bataillon.
Bij het garnizoens-bataillon in de *Molukkos*, de 2de luitenant *J. C. Steenbergen*, van het 11de bataillon.

BIJ DE ARTILLERIE.

Bij het personeel, de 1ste luitenant *J. C. E. de Mol van Otterloo*, van het materieel.
Bij het materieel, de 2de luitenant *F. J. U. Sesseler*, van het personeel.

VERTREK VAN DE LANDMAIL.

De Wd. Resident van *Soerabaya* brengt bij deze ter kennisse van het algemeen dat op *Zatuadag den 19den* aanstaande des namiddags ten 4 ure, de postpaketten zullen worden gesloten, bestemd voor de verzending naar *Europa* met de overland-mail.

SOERABAYA, 14 *Februarij* 1853.
De Wd. Resident, SCHONCK.

Voor het land. De Wd. Resident van *Soerabaya* maakt bij deze aan belanghebbenden bekend, dat het krachtens Gouvernements besluit van den 16 December 1851 No. 2, opgerigt Zoutverkooppakhuis te *Porong* voor den verkoop van dat zilt zal worden opengesteld op *Maandag den 21sten Februarij* 1853, en dat die verkoop zal geschieden, bij de heele, halve, kwart, achtste, zestiende en twee en dertigste maat van dertig heele maten op eenen koijang, en zulks tegen den van regerings wege vastgestelden prijs van acht gulden recepis de picol.

SOERABAYA, 7 *Februarij* 1853.
De Wd. Resident voornoemd, SCHONCK.

Voor het land. Debiteuren aan het vendu-kantoor te *Soerabaya*, over de maand *October* 1853, welke nog achterlijk in de voldoening hunner schulden zijn, worden bij deze herinnerd dat de aanzuivering daarvan uiterlijk op ultimo dezer zal moeten plaats hebben, indien zij zich tegen geregtelijke vervolging willen vrijwaren.

SOERABAYA, 8 *Februarij* 1853.
De Superintendent van gemeld kantoor, J. J. MODDERMAN.

Voor het land. Op *Zaturdag den 5den Maart* aanstaande, zal voor 's Lands Pakhuizen worden verkocht 185 pic. Suiker, en eenige Koffij.

SOERABAYA, 8 *Februarij* 1853.
De Algemeene Pakhuismeester, VAN MEERTEN.

Voor het land. Op *Zaturdag den 5den Maart* aanstaande, zal voor 's Lands Pakhuizen mede verkocht worden 22434 Amst. ✱ RIJST.

SOERABAYA, 15 *Februarij* 1853.
De Algemeene pakhuismeester, VAN MEERTEN.

Voor het land. Te *Madioen* wordt verlangd een Klerk, inkomsten naar bekwaamheid, tot *f* 60.—

Adres, onder overlegging der voorhanden bewijzen van gedrag en bekwaamheden, aan den Waarn. Resident van *Soerabaya*.

SOERABAYA, 16 *Februarij*.

— In den avond van *Zaturdag* den 12den jl., te ongeveer half zeven uur, heeft met de pont van den overvaart aan Kampong *Baroe*, een ongeval plaats gehad, waardoor men het verlies van drie menschen-levens (Europesche militairen) te betreuren heeft. Ofschoon het in die zaak gehouden onderzoek moet hebben doen zien, dat de meer onmiddelijke oorzaak er van gelegen is in het tegen elkander varen van de pont en eene praauw jangolan; zoo zoude het tevens gebleken zijn, dat de noodlottige uitkomst, die thans van dat aanvaren is ondervonden, zeer waarschijnlijk ware vermeden, wanneer men de voerders van de pont niet had gedwongen, om met een veel aanzienlijker getal menschen, dan dat, wat zij bevatten konde, over te steken; alzoo daardoor, bij de eerste aanraking van de jangolan en de pont, eene van hare tambangans water schepte, hetgeen, met de daaruit ontsprotene panische verwarring, eene zoodanige beweging aan de pont gaf, dat de drie verdronkene militairen daardoor in het water zijn neergestort.

Een der lijken van hen, die op eene zoo noodlottige wijze het leven verloren, is maandag morgen, aan de monding der rivier door de policie gevonden. Het was dat van den korporaal *Ruitinga*.

Van de twee overigen heeft men daarentegen tot dus verre nog niets mogen vernemen. Zij waren de flankeurs *Gosman* en *Zolf*.

— Naar men verneemt deed zich alhier op den 14 Jan. jl. een voorval op van vergiftiging. De Javaansche vrouw van den Afrikaanschen flankeur Oratius zoude in zijn rantsoen koffij dien morgen iets hebben geworpen, waardoor gezegde Afrikaan kort na het drinken, hevige maagpijnen en brakingen kreeg. Een ander Afrikaan, Kwakkatam, dronk eene meerdere hoeveelheid van die koffij, en ondervond oogenwikkelijk dezelfde pijnen, gelijk ook de genoemde vrouw, die men daarop dwong, het overschot uit te drinken.

De beide Afrikanen werden naar het hospitaal, en de vrouw naar de gevangenis gebragt. Kwakkatam overleed 26 uren daarna; zijne lijkschouwing vertoonde alle teekenen van vergiftiging met arsenicum. Oratius herstelde, en de vrouw, Jena genaamd, is in handen van de justitie.

De vrouw had willen scheiden, hetgeen Oratius niet wilde toestaan; waarop zij, onwetende, volgens voorgeven, wat zij ontving, iets van een doekoen erlangde, dat de kracht van scheiding in zich bezat en dat zij in de koffij wierp. Dit scheidings-middeltje was rottekruid.

— Den 8sten dezer, des avonds tusschen 9 en 10 uur is te *Pasoeroewan*, op het onverwachts, het oostelijk gedeelte van het gebouw der Societeit *Genoegen is ons Doel* ingestort. Daarvoor bestond hoegenaamd geene aanleiding van buiten, vermits het goed en stil weder was.

Gelukkig was er niemand in de Societeit en heeft men dus geene menschenlevens te betreuren. Het westelijk gedeelte en de geheele voorkant van het gebouw is den volgenden dag van stutten voorzien, en schijnt het dus dat het gansche gebouw gevaar loopt intestorten, hetgeen inderdaad te bejammeren is, omdat hetzelve, nauwelijks 6 à 7 jaren geleden gebouwd, en daaraan toen *f* 34,000 besteed werd, ongerekend dat de daaraan gebezigde houtwerken alleen tegen betaling van hak- en sleeploon uit de Gouvernements bosschen verkregen zijn. Het bedoelde gebouw bestaat uit ééne danszaal en vier kamers, zonder bijgebouwen.

— Blijkens de registers van den burgerlijken stand, zijn gedurende het jaar 1852, in de residentie *Pasoeroewan* onder de Europeanen geboren 20 jongens en 21 meis-

jes, of te zamen 41 kinderen, en gestorven 17 van het mannelijke en 12 van het vrouwelijke geslacht, of te zamen 29 personen; terwijl in datzelfde jaar 12 paren in het huwelijk zijn getreden.

— Voor de viering van 's Konings verjaarfeest op aanstaanden Zaturdag, worden in de Societeit *de Vrijheid* te *Pasoeroewan* groote toebereidselen gemaakt, en hoopt men aldaar vele gasten uit de omstreken tegenwoordig te zien.

ADVERTENTIEN.

VENDUTIE.

Op *Woensdag den 23sten Februarij*, ten sterfhuize van den Heer Mr. C. J. VAN VLEUTEN, in de *Gatottan*, van Huisraad, Meubelen en verdere Inboedel, benevens eenig Goud- en Zilverwerk; alles *Dingsdag* te voren te zien van 9 tot 1 ure. (48)

VERKOOPING OP REGTERLIJK GEZAG.

Op de vendutie van den 18den *Februarij* aanstaande, zal mede worden verkocht zeker Huis, de helft van planken en de helft van bamboes met atap gedekt, staande in de kampong *Soerabayan*, bij *Kapoetran*, één paal van den grooten weg; en zulks ingevolge vonnis van den Landraad te *Soerabaya*, ten laste van BOH DARIEMA, en ten voordeele van BASSIEMAN, voor eene schadevergoeding, groot *f* 200.— koper of *f* 166.80 recepissen.

SOERABAYA, *De buitengewone deurwaarder*
14 *Februarij* 1853. *bij den Landraad*,
(46) C. L. DINSBACH.

(52) **VERKOOPHUIS VAN F. SCHMID,**
vis-à-vis de Comedie.

PRIJS-COURANT.

A CONTANT.

		Rec.	Dts.
Versche rolpens,	per vaatje	*f* 10.	—
„ ketting-saucijs,	„ „	„ 10.	—
„ hammen,	„ stuk	„ 10.	—
„ rookvleesch,	„ „	„ 7.	—
„ boter,	„ vaatje	„ 13.	60
Gezouten spek,	„ ℔	„ —.	30
Leng visch,	„ stuk	„ 1.	—
Anchovisch	„ flesch	„ 2.	60
Groene erwten,	„ 6 ℔	„ 1.	—
Meel,	„ ℔	„ —.	25
Vermicellie en Macaroni,	„ ℔	„ 1.	—
Puike Genever,	„ flesch	„ —.	100
„ „ *AVH.*	„ kelder	„ 12.	—
„ „ „	„ „	„ 14.	—
Madera	„ dozijn	„ 12.	—
Baour wijn,	„ „	„ 7.	60
Vieux Cognac John Alberty,	„ „	„ 20.	—
Manilla Cigaren,	„ duizend	„ 50.	—
Rook tabak,	„ ℔	„ 1.	—
Klapper olie,	„ flesch	„ —.	55
Kaas,	„ 1/4 ℔	„ 1.	60

VAN DRIESSCHE

heeft uit Europa ontvangen eene groote partij Schrijfbehoeften, welke bij hem verkrijgbaar zijn, als:
Propatria papier 5, 6, 7, 7.60, 8, 9 en 10.60 Rec.
Eerste kwaliteit afgesneden per riem.
Velin papier 4.60, 5.60, 6.60 en 10. Rec. per riem.
ABC boekjes van PRINSEN, 3 voor 1 Rec.
Pennenschachten 16, 17, 19 Rec. per duizend.
Idem 1.60, 1.110, 2 Rec. per honderd.
Een groote cartonnen doos mooije ouwels, 1 Rec. (44)

Zoete Melk van eene Hollandsche koe bij
(50) FERWERDA.

DE OVERIJSSELSCHE DORPSWINKEL

is voorzien van goede aardappelen in soorten. (41)

WISSELS OP AMSTERDAM, bij
(45) ADAM & Co.

BIJ VAN DRIESSCHE VERKRIJGBAAR

Mooije Gereformeerde Kerkboekjes bijzonder klein formaat. (42)

Pas ontvangen puik puike Boter, Banket, Suikerwerk, Koek in blik, Fransche Vatwijn en Hollandsch Bier, bij
(49) J. F. C. HOFFMAN.

De ondergeteekende J. L. S., boekhouder bij de Weeskamer, heeft de eer aan het publiek bekend te maken, dat hij het, op de vendutie van mevrouw de Weduwe SCHLEGEL op *den 4den Februarij* 1853, gekochte pleeten Broodmandje met geen ander doel zich heeft aangeschaft, als om hetzelve tot verzameling te doen dienen van het haar van een door hem geschoren OUDE IJSBEER.

SOERABAYA,
Februarij 1853. (43)

Een jong mensch geschikt als klerk, zoomede bekend met het smeden, timmeren, metselen, enz., wenschte gaarne spoedig geplaatst te zijn op eene Suikerfabriek. Adres bij den uitgever dezes onder letter B. (40)

MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

AFDEELING SOERABAYA.

Vergadering op *Woensdag avond 23 Februarij* 1853, op het gewone uur en plaats.
VOORLEZING: het lid *Scharp de Visser*.
BIJDRAGE: Ds. *Brumund*.
De dames gelieven deze vergadering met hunne tegenwoordigheid te vereeren. J. HAGEMAN, Jcz.
(47) *Secretaris.*

HUWELIJKEN.

GETROUWD:
JOHANNES SMITH,
met
JOHANNA CAROLIENA NOLL.
SOERABAYA, 12 *Febr.* 1853.— (53)

GEBOORTEN.

Bevallen van eene Dochter, P. E. TEENGS, geb. BELL.
SOERABAYA, 13 *Febr.* 1853. (51)

VEREENIGING.

I.

Wanneer men eenen aandachtigen blik slaat op het goede en nuttige, door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen alhier in het afgeloopen jaar tot stand gebragt; op het goede en nuttige, dat zij in het belang van het algemeene welzijn nog verder wenscht ten uitvoer te brengen, en dit alles met het verledene vergelijkt, — o! dan zal men met ons overtuigd zijn, dat *vereeniging*, *zamenwerking* van krachten in één jaar tijds meer kon willen, meer kon doen, dan vroeger eeuwen ooit hebben kunnen willen, ooit hebben kunnen doen. Niet, dat het in vorige tijden aan individuële liefde voor het goede zoude ontbroken hebben. Dat zou een hard en onbillijk vonnis zijn.

Maar men wist die liefde niet regt in praktijk te brengen. Men philosopheerde er zoo wat over, ja, misschien meer, dan wij nu in het tijdvak van steenkolen, ijzer, goud en industrie doen. Getuige de Socratische of Platonische wijsgeerte, die den mensch boven het stof verheffen, tot engelen maken wilde; maar juist omdat zij met menschen te doen had, niet in praktijk kon gebragt worden; alzoo verkeerd werd toegepast en langzamerhand ontaardde. Zij was, hoe schoon en verheven ook, te theoretisch, en kon wijze mannen alleen tot ideaal dienen. Gij kent den Staat door Plato gesticht, waar *gematigdheid*, *dapperheid*, *regtvaardigheid* en *wijsheid* de hoofdelementen van uitmaken. Maar ook, gij kent de geschiedenis na den leeftijd van Plato. Wat is er van zijne idealen geworden? Hoort! wat een der grootste wijsgeeren en staatsmannen van onzen tijd omtrent die Socratische wijsbegeerte zegt (T. B. MACAULAY): „Waarlijk, wanneer men den „boom door Socrates geplant, en door Plato nat gemaakt, „aan zijne bloemen en bladeren beoordeelt, dan is het „de edelste aller boomen; doch wat de vruchten aangaat „zal het oordeel niet zoo gunstig uitvallen. Die beroemde „wijsgeerte eindigde in niets anders dan in redetwisten; „zij was wijngaard, noch olijfbosch, maar eerder eene „wildernis van braamstruiken en distelen, waaruit een „ieder, die er zich in waagde, vrij wat wonden en krassen, „maar geen voedsel medebragt." Hoe kon dat mogelijk zijn? Het antwoord is niet moeijelijk. Die wijsgeerte werd eenzijdig toegepast. Zij was schoon en verheven; zij stelde idealen voor, waarnaar wij steeds moeten streven — streven, niet als engelen, maar als menschen; als wezens, wier bestaan van de stof onafscheidbaar is. En dat vergeten wij zoo dikwerf. Daarom was het, dat die Socratische school zoo weinig duurzaams kon tot stand brengen, en meer en meer overdreven werd; tot dat, na een tijdvak van wijsgeerige anarchie, Lord Bacon de vaan der zoogenaamde experimentale philosophie (ondervindingswijsgeerte) opstak. Het onderscheid der beide stelsels van

Plato en Bacon bestaat daarin, dat de wijsgeerte van Plato begon met idealen, woorden; maar ook eindigde, zoo al niet met idealen dan toch met woorden, louter woorden. De wijsgeerte van Bacon daarentegen begon met bedaarde waarnemingen, en eindigde in kunsten, in duurzame resultaten.

Zou ook dat stelsel van Bacon, die meer stoffelijke wijsgeerte eenzijdig zijn? Helaas! wanneer wij onze blikken wenden op den *morbiden* geest van *industrialisme*, welke thans geheel Europa, ja de geheele beschaafde wereld beheerscht, dan kan het antwoord op die vraag niet zeer bemoedigend uitvallen. Zou het menschdom dan altijd van het eene uiterste naar het andere geslingerd worden; gedoemd zijn om voortdurend in een cirkel te moeten rondloopen? Neen, veeleer in een spiraal, zich van het poolpunt af naar het oneindige, naar het eeuwige begevende; al gelijken dan ook de omgangen dier spiraal veel op een' cirkel. Onze hedendaagsche wijsgeeren beginnen zich meer toe te leggen, om de beide zoo even genoemde stelsels in overeenkomst met elkander te brengen; en in de harmonie van hoofd en hart de ware wijsheid, den steen der wijzen te zoeken. Eene wijsgeerige beschouwing der geschiedenis van het menschdom heeft hen daartoe geleid.

Wat klinkt dat alles hoog; hoe komt dat hier te pas zult gij zeggen, waarde lezers. Wat zullen wij daarop antwoorden. *Il faut commencer par le commencement.*

Wij hooren zoo vaak menschen over moeijelijke onderwerpen twisten, zonder dat zij het ooit eens kunnen worden, dewijl zij zich op verschillende terreinen bewegen, en misschien omtrent de beginselen van dat onderwerp in gevoelen verschillen. Dat noemen wij onnoodig gepraat.

Elke vereeniging en dus ook onze Maatschappij heeft een hart, maar moet ook een hoofd hebben Liefde, voor het algemeene welzijn is het grondbeginsel. van al ons streven; maar de wijsheid mag ook niet op den achtergrond worden geschoven. In beiden mogen wij niet eenzijdig zijn, maar veeleer naar harmonie streven.

Het is niet voldoende, dat wij het oog enkel op het doel, op de resultaten vestigen, wij moeten ook omderzoeken door welke middelen wij, stoffelijke wezens, dat doel, die resultaten het beste kunnen bereiken. En dat wordt door zoo velen uit het oog verloren. Te uitsluitend ziet men op het doel, en vergeet de middelen. Men is alzoo eenzijdig.

Onze Maatschappij kan op tweederlei wijzen nuttig zijn. Ten eerste door direct het welzijn van het algemeen te bevorderen, ten andere door indirect de menschen te leeren zich te vereenigen; te vereenigen, niet als engelen vol liefde, maar als stoffelijke wezens vol gebreken. Vereeniging is het werktuig, is het hoofd, dat de producten van de liefde, van het hart moet voortbrengen. Het is dus bovenal noodzakelijk dat werktuig in al zijne bijzondere deelen goed te kennen. Al is de wil van den machinist nog zoo goed, wat baat hem zijne stoomkracht als de machine defect is. Hoe volmaakter wij de machine te zamenstellen, des te beter zal zij werken en duurzame resultaten opleveren.

Wij hopen, waarde lezers, dat de meesten van u ons zullen hebben begrepen. Mogt het tegendeel plaats vinden, dan kunnen wij u geen anderen troost geven, dan u te doen opmerken, dat eene Inleiding altijd min of meer moeijelijk te bevatten is, en veelal bij *hooge* (?) onderwerpen dient herlezen te worden. Die zoogenaamde hooge onderwerpen kunnen zeer moeijelijk *laag* behandeld worden, ten minste wanneer men waarheid wil spreken. Ten slotte zijn wij overtuigd, dat gij te veel belang stelt in de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, dan dat het u onverschillig zoude zijn te weten, hoe zij practisch het beste werken, de duurzaamste resultaten voortbrengen kan.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING,

Vrijdag den 18den Februarij 1853.

Voor de toko van den Heer J. F. J. KARTHAUS, in de stad, van diverse Toko- en Commissie-Goederen.

Dingsdag den 22sten Februarij 1853.

Voor de woning van den luitenant LINTWURM, in het *Kampement* bij de *Citadel*, No. 2, van Meubelaire Goederen en 1 Rijpaard.

Woensdag den 23sten Februarij 1853.

Voor de woning van wijlen Mr. VAN VLEUTEN, te *Gaottan*, van Meubelaire Goederen.

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN.

BEVALLEN.

A. H. de Mol, Bergers, Z. Soerakarta 25 Jan.— S. J. E. Lange, Loth, D. Willem I 29 Jan.— M. C. le Clerq de Courcelles, van Heusden, Z. Samarang 6 Febr.— J. F. Hogenraad, Muller, Z. Samarang 10 Febr.— Teengs, Bell, D. Soerabaya 13 Febr.—

HUWELIJKEN.

C. V. Sessler met A. Reuter, Samarang 2 Febr.—

GESCHEIDEN.

J. A. Addens van M. M. Ipsen, Samarang 29 Dec. 1852.

STERFGEVALLEN.

F. J. G. Hettfleisch von Ehrenhelm, Padang 23 Dec.— J. van der Sluis, 5 Januarij, Macasser.— Het jongste kind van J. Gallois, Rembang 30 Jan.— J. L. Kreefft, 48 j.

BURGERLIJKE STAND TE SOERABAYA.

GEBOORTEN.

12 Febr. een.— 13 Febr. een.

HUWELIJKEN.

12 Febr. twee paren.

STERFGEVALLEN.

10 Febr. een.— 11 Febr. twee.— 13 Febr. een.— 14 Febr twee.

BANJOEWANGIE.

GETROUWD.

5 Febr. C. B. Hagenstein met Riem. — H. J. Meijer met A. M. Seijdelmeijer.

AANGEKOMEN PERSONEN.

HOTEL MONTOFT.

8 Febr. Van Alphen en dochter van Kedirie; 11 Febr. Tonco Modderman en Zoon en Laurens, allen van Batavia; 11 Febr. Graichen, en Fam. van Pasoeroean; 12 Febr. Haasnoot en Welter, beide van Batavia.

MARINE HOTEL.

8 Febr. Barkelei van de reede; 10 Febr. Worthington van Probolingo; 12 Febr. Werner Smith, van Kebraun; en van Gubel, van de reede; 14 Febr. van Kolm, uit het van Hospitaal; en Toll, van de reede.

DE DRIE VRIENDEN.

15 Febr. John Williams, Kerry, Henry Steven, William Cranch, John Muller, Peter Holland, John White, John Davey, komende van Singapore.

CORRESPONDENTIE.

In antwoord op den brief van W. M. verklaren wij niets te weten omtrent het voornemen van het muzijk-genootschap CECILIA in vereeniging met het gezelschap APOLLO.

Wij behooren niet tot de directie van een dezer vereenigingen en, al ware dit het geval, dan nog en te eer, zouden wij geene roeping gevoelen huishoudelijke maatregelen publiek te maken.—

Dit evenwel willen wij, *en* als ons geloof, *en* als onze overtuiging kenbaar maken dat die directien en werkende leden nimmer algemeene verwachtingen onbeantwoord hebben gelaten en de bestuurders genoeg ervaren zijn om geene inmenging van anderen te behoeven.

Ons is alleen bekend, dat door onzen uitgever ll. Zaturdag aan den president der Societeit CONCORDIA een voorstel is ingezonden, om op de Algemeene vergadering van den 12den, aan het oordeel der leden te onderwerpen. De voorsteller, opgewekt door het voorbeeld dat de Maatschappij van Toonkunst te Batavia geeft, wenschte dat de leden zouden toestemmen om op eenen avond in de volgende maand de zalen der Societeit voor het publiek te openen en alsdan een groot bal bij inteekening te geven, waarvan de opbrengst zou moeten strekken tot leeniging van de groote en dubbele ramp welke het eiland Banda verwoest heeft en onze arme natuurgenooten tot den bedelstaf heeft gebragt.— Dit voorstel is echter niet in omvraag gebragt, omdat de Algemeene Vergadering niet plaats had en de Vergadering had niet plaats omdat . . . de directie, met uitzondering van den secretaris, afwezig was.

Gelukkig CONCORDIA, met zulk eene werkzame directie!

BLADVULLING.

De vrouwen zijn het schoonste en teederste geslacht, maar geenszins het zwakste! de mannen daarentegen zijn het sterker geslacht, omdat zij zooveel kwelling van de vrouwen doorstaan zonder er onder te bezwijken. De vrouwen zijn echter toch het *zenith* des levens en hoeveel harde noten zij ons ook soms te kraken geven, zij blijven altijd de specerij, dat is, niet de peper, maar de kruiderij, de geur des levens, terwijl wij niet anders dan keukengroenten zijn.— Willen wij dan de liefde der vrouwen niet onwaardig zijn, zoo moeten wij alles doen wat haar kan bewegen om ons de aarde tot een Hemel te maken.

SCHEEPSBERIGTEN.

SOERABAYA.

AANGEKOMEN.

10 Febr. de Ned. schoener *Fathool Haer*, gezagv. Said Alie bin Mohamat Moula Hijle, van Grissee.

11 Febr. het Ned. schip *Gertrude*, gezagv. J. Lourens, van Batavia, passagiers de heeren P. B. Hofland en familie, P. W. Hofland, F. Modderman en familie, en B. Pons.

12 Febr. de Ned. schoener *Fathal Moebarak*, gezagv. Intje Abdul Ganie bin Hadjie Abdul Wahit, van Grissee; het Ned. stoomschip *Ambon*, gezagv. K. W. E. Bergner, van Batavia, passagiers de heeren Hoogendorp en familie, 1e luit. der art. Welters, Apotheker 3de kl. B. Overbeek, de heer Bergmans, 1 Inl. vrouw, 1 Inl. en Z. M. troepen; de Ned. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, van Pasoeroean, passagiers het Hoofd der Mandarezen Poea Pipa met 4 bedienden; de Ned. bark *Albatros*, gezagv. K. P. Haasnoot, van Batavia.

14 Febr. Z. M. stoomschip *Etna*, komm. luit. 1e kl. H. D. Kramp, van Batavia, passagier de hoofd-ingenieur van het stoomwezen, de heer Bennet.

15 Febr. de Ned. schoener *Pukis*, gezagv. Sri Kransien, van Grissee.

VERTROKKEN.

9 Febr. het Ned. schip *Samarang*, gezagv. D. L. Immink over Probolingo naar Nederland; het Ned. schip *Joedoel Widoet*, gezagv. J. W. Steevinss, naar Moluccos met Z. M. troepen en bannelingen; de Ned. bark *Amerika*, gezagv. F. Ruiter, naar Amsterdam; de Ned. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, naar Pasoeroean.

12 Febr. de Ned. bark *Zorgvliet*, gezagv. F. H. Groote, naar Amsterdam; de Ned. schoener *Isreen*, gezagv. Sech Oemar bin Obit Drahim, naar Grissee.

13 Febr. het Ned. stoomschip *Banda*, gezagv. J. Worthington, naar Macasser, passagier de heer J. M. Smit, Z. M. troepen en bannelingen.

15 Febr. de Ned. bark *Castor*, gezagv. P. F. Lange, over Probolingo naar Nederland.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtkorvet Nehalenia; Z. M. schoener Banda, stoomschip Borneo, Advies brik Pijlades, 's Gouv. schoener Haai; de Ned. schepen Wadie Atool Rachman, Amana Tulbarie, stoomschepen Java en Padang; de Ned. barken Fathal Maän, Salma, Camba Tooridi, Shat Elvrat, Anne Macleau, Assad Dullah, Abdul Hassim, Bacht Mastora, de Amstel, Cornelis Wernard Eduard, Jadul Karim, Hoksoen, Adraak kool Haer, Maria Magdalena, Eugenie, Hollandstrouw, Christiaan Huigens, Prins Hendrik en Fathal Haer; de Ned. brik Fathool Hermaas en Antoanetta; de Ned. schoeners Soeikit thans hern. de Walvisch, Fathal Rachman thans hern. Selaparang, Jonge Pieter, Arrow, Heatlie, de Ark, Kembang Djepoon, Hapsing, Tiam Haplie, Anna Johanna, Ardjoeno en de Kotter Tedok.

GRISSEE.

AANGEKOMEN.

3 Febr. het Ned. schip *Aljulck*, gezagv. Sech Abdul Kadir Baradjak, van Soerabaya; het Ned. schip *Cecile*, gezagv. Said Mohamat bin Aloewie Alhadat, van Batavia.

7 Febr. de Ned. bark *Fathool Wahab*, gezagv. Said Abdulla bin Alie Sapie, van Soerabaya.

VERTROKKEN.

9 Febr. de Ned. schoener *Fathool Haer*, gezagv. Said Alie bin Mohamat Moelahayle, naar Soerabaya, Sumanap en Timor Koepang.

BEZOEKIE.

VERTROKKEN.

7 Febr. het Ned. schip *Goede Verwachting*, gezagv. Zijlstra, naar Amsterdam viâ Panaroekan.

8 Febr. *Admiraal Zoutman*, gezagv. A. Hedijk, naar Rotterdam viâ Panaroekan.

PASOEROEWAN.

AANGEKOMEN.

6 Febr. de Ned. bark *Nieuw Lekkerland*, gezagv. M. B. Hoffman, van Soerabaya; met 1 gepasp. militair.

8 Febr. de Ned. bark *Jacobus Martinus*, gezagv. J. Gagenstein, van Soerabaya.

9 Febr. de Ned. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, van Soerabaya.

VERTROKKEN:

7 Febr. de Ned. bark *Eendragt*, gezagv. M. van Velthoven, naar Amsterdam.

8 Febr. de Ned. bark *Jan Daniel*, gezagv. J. H. Zeeman, naar Rotterdam, passagiers de heer T. Crena en echtgenoot, Jonkvrouw M. J. van Alphen, Mejufvr. A. A. Duijshart, en 3 ontsl. gecond. militairen; de Ned. bark *Japara*, gezagv. C. Kramers, naar Rotterdam.

11 Febr. de Ned. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, naar Soerabaya; passagiers het hoofd der Mandarezen, Poea Pipa, met 4 bedienden.

Aan- en uitvoer te Pasoeroean van 7 tot en met 12 Februarij 1853.

UITVOER.

Naar Amsterdam per de Ned. bark *Eendragt*, gezagv. M. van Velthoven.

1900 35/100 picols gouvernemeuts suiker en 4620 picols gouvernements koffij.

Naar Rotterdam per de Ned. bark *Jan Daniel*, gezagv. J. H. Zeeman.

2835 29/100 picols gouvernements suiker en 4500 picols gouvernements koffij.

Naar Rotterdam per de Ned. bark *Japara*, gezagv. C. Kramers.

3071 69/100 picols gouvernements suiker en 3300 picols gouvernementskoffij.

BANJOEWANGIE.

AANGEKOMEN:

5 Jan. de Ned. schoener *Venus*, gezagv. C. P. Lange, van Balie Badong.

6 Jan. het Ned. schip *Clara Henriette*, gezagv. N. D. de Boer, van Pasoeroean.

7 Jan. het Ned. schip *Philips van Marnix*, gezagv. E. van Duijn, van Passoeroewan; passagiers Coblijn en familie, en jufvrouw Falk.

8 Jan. de Zweedsche brik *Balder*, gezagv. Sjoberg, van Samarang.

9 Jan. het Ned. schip *Beatrix*, gezagv. E. Verschoor, van Soerabaya.

VERTROKKEN.

4 Jan. het Ned. schip *Elizabeth*, gezagv. H. R. Bak, naar Rotterdam; het Ned. schip *Hendrika*, gezagv. H. Reiniersen, naar Rotterdam; het Ned. schip *Gerardus Jacobus*, gezagv. H. B. C. H. Ruijsch, naar Nederland.

7 Jan. het Ned. schip *Jan Hendrik*, gezagv. H. de Jong, naar Amsterdam; de Ned. schoener *Venus*, gezagv. C. P. Lange, naar Balie Badong.

8 Jan. de Zweedsche brik *Balder*, gezagv. Sjoberg, naar Falmouth.

9 Jan. het Ned. schip *Philips van Marnix*, gezagv. E. van Duijn, naar Amsterdam; passagiers Coblijn en familie, en Jufvrouw Falk; het Ned. schip *Clara Henriette*, gezagv. N. D. de Boer, naar Amsterdam.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Het Ned. schip Beatrix.

SUMANAP.

VERTROKKEN.

10 Febr. de Ned. schoener *Carolina*, gezagv. Oedien, naar Bezoekie, passagier C. Godfried.

11 Febr. de Ned. bark *Hoksing*, gezagv. Kwee Keetay, naar Molukkus.

Aan- en uitvoer te Soerabaya van 9 tot en met 14 Februarij 1853.

AANVOER.

Van Batavia per de Ned. stoomboot *Ambon*, gezagv. Bergner, agent Cores de Vries.

1 kt. boeken, Fraser Eaton & Co.; 8 kn. bladkoper, Kervel & Co.; 1 pak soepterinen, Cores de Vries; 1 kt. provisiën, B. van der Zwaan; 39 st. ledige vaten, 1 wanmolen, Cores de Vries; 1 kt. zijde, van Eck & Co.; 2 bn. wolle goederen, Hoekstra Gijsing & Co.; 6 bu. ongebl. katoen, 3 kn. kain pandjang, 3 kn. saroongs, Kervel & Co.; 10 ks. wijn, 1 doosje regaal, 3 paarden, Fraser Eaton & Co.;

Van Batavia per het Ned. schip *Gertruda*, gezagv. P. Lourens, agent Fraser Eaton & Co.

4 kn. vleesch, 14 vs. vleesch, 9 kldrs. provisiën, 36 vs. provisiën, 12 kn provisiën, 1 vt. bier, 40 vn. bier, 50 mn. water, 55 ks. kaas, Karthaus; 3 kn. manufacturen, Adam & Co.; 1 kt. boeken, E. Fuhri; 2 kn. champagne, Granpré Moliere & Co.; 3 kn. manufacturen, 10 kn. rhijnwijn, 98 kn. bier, 500 kldrs. genever, 300 vs. boter, Fraser Eaton & Co.; 29 oxhd. wijn, van Eck & Co.

Van Batavia per het Ned. schip *Albatros*, gezagv. Haasnoot, agent Adam & Co.

150 vs. boter, Gezagvoerder.

UITVOER.

Naar Amsterdam per het Ned. schip *Amerika*, gezagv. Ruiter.

1142 kanasser suiker, 1400 pic. koffij, 134 bn. rotting, 5 pic. N. H. M.

Naar Amsterdam per het Ned. schip *Zorgvliet*, gezagv. F. Groote.

1129 kanasser suiker, 714 18/100 pic. Granpré Moliere & Co.; 216 kanasser suiker, 714 18/100 pic. 70 35/100 pic. cassia fistula, 1309 bossen rotting, 50 pic. Fraser Eaton & Co.

Naar Amsterdam viâ Probolingo per het Ned. schip *Castor*, gezagv. P. F. Lange.

2000 pic. koffij, N. H. M.

Naar de Molukkos viâ Macassar per de Ned. Ind. brik *Anthonette*, gezagv. F. Chasteau.

800 kldrs. arak, 32 kn. anijs drank, 9500 st. dakpannen, 42 pic. suiker, Liem Goan Hing; 200/2 ks. Jav. sigaren, 3 kn. afsnijdsel van sigaren, 5 ronde tafels, Duijshart.

Naar Samarang per de Ned. Ind. bark *Fathal Hair*, gezagv. Sech Aboebakar Banadoan.

30 pic. tamerinde, Gezagvoerder; 150 pic. kapas, Sech Salim Harnop; 800 st. koehuiden, tjanie en eenige div. kleinigheden, div. Personen.

SCHEPEN IN LADING TE SOERABAYA.

Naar Nederland het Ned. schip *Amstel*, gezagv. H. Rademaker, agent Hoekstra Gijsing & Co.

Naar Balie de Ned. Ind. schoener *Mercurius*, gezagv. J. H. Walter, agent N. H. M.

Naar Macassar de Ned. Ind. bark *Abdul Hassim*, gezagv. P. Meijer, agent Said Hassan Habessij.

Naar Macassar, Ambon, Banda, Ternate en Menado de Ned. Ind. stoomboot *Ambon*, gezagv. Bergner, agent Cores de Vries.

Naar Bandjarmassing de Ned. Ind. bark *Aderak Kool Hair*, gezagv. Hadjie Hassan, agent Gezagvoerder.

MARKTPRIJZEN.

Suiker N°. 16 per picol ƒ 12.—
Id. „ 15 „ „ „ 11 1/2
Id. „ 14 „ „ „ 11.—
Id. „ 13 „ „ „ 10 1/2
Id. „ 12 „ „ „ 10.—
Koffij ƒ 22 à ƒ 23.—
Rijst (carga) per koijang ƒ 105 à ƒ 110.—
Id. (witte) „ „ ƒ 125 à ƒ 130.—
Koehuiden per 100 à ƒ 240.—
Arak per legger ƒ 45.—
Olie (klapper) per picol ƒ 18.—
Id. (Katjang) „ „ ƒ 14 à 16.—
Katjang Matten ƒ 10.—
Rotting ƒ 6 3/4

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

— Zondag 20 Februarij, 's morgens ten half negen ure, Ds. BRUMUND.
Nederduitsch.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST.

— Zondag 20 Februarij, 's morgens ten 7 ure en ten half 9 ure.